

Verslag raadsconferentie Regio Rivierenland

Datum	9 december 2013
Locatie	Regionaal Archief Rivierenland (RAR) J.S. de Jongplein 3, 4001 WG TIEL
Tijd	19.00 – 20.40 uur
AB Regio	Gespreksleiders vanuit AB Regio Rivierenland, zijnde de R. van Schelven (voorzitter) ondersteund door de heer ir. J. Beenakker (vicevoorzitter), mevrouw dr. M.W.M. de Vries (lid AB) en de heer K. Zondag (lid DB/AB)
Directie	Mevrouw I. van Wamel (secretaris Regio Rivierenland)
Ondersteuning	De heer E. van der Neut
Verslag	Verslagbureau More Support (Wamel)

Aantal raads- en collegeleden en gemeentesecretarissen uit deelnemende gemeenten: ongeveer 140 personen (zie afzonderlijke presentielijst).

1. Opening door de voorzitter van Regio Rivierenland

De voorzitter opent de bijeenkomst met een hartelijk welkom aan de aanwezige raadsleden, raadsgriffiers, collegeleden en OR van Regio Rivierenland. Hij meldt dat morgen op de website van de Regio een journalistiek verslag van deze bijeenkomst wordt geplaatst. Verder zal een meer uitgebreid verslag volgen, alsmede zal RTV de Betuwe een videoverslag verzorgen. Helaas blijkt het vanavond technisch niet mogelijk om de 'tweets' van de aanwezigen op te vangen en plenair te presenteren.

De voorzitter inventariseert het aantal belangstellenden voor een rondleiding door het gebouw van het RAR en concludeert dat er voldoende belangstelling is om de rondleiding na afloop door te kunnen laten gaan.

Tijdens de bijeenkomst van heden zullen voorstellen worden besproken die gericht zijn op concrete verbeteringen in de regionale samenwerking. Deze voorstellen zijn deels gebaseerd op de raadsconferentie die op 29 mei jl. heeft plaatsgevonden. Tijdens die bijeenkomst is uitgesproken dat de raden samenwerking in het Rivierenland weliswaar belangrijk vinden, maar niet altijd tevreden zijn over de wijze van de organisatie daarvan. In vervolg hierop heeft een aantal leden van de Stuurgroep Evaluatie Bestuursstructuur (leden: Van Schelven, Beenakker, Zondag, De Vries, Westerholt en Arissen) in de periode september en oktober jl. een 'ronde langs de tien raden' gemaakt. De input die dit heeft opgeleverd, is verwerkt in de oplossingsvoorstellen die vandaag worden gepresenteerd.

Spreker benadrukt dat de intentie van de bijeenkomst van heden beperkt blijft tot een toetsing van draagvlak voor de oplossingsrichting. Het is dus niet de bedoeling om concrete besluiten te nemen. Gezien het karakter van deze bijeenkomst is er dan ook bewust van afgezien om vooraf schriftelijke voorstellen toe te sturen.

De intentie van het AB is om nog vóór de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 een zo concreet mogelijk voorstel – voor 'een eerste lezing' aan de raden te presenteren. Deze voorstellen zullen gericht zijn op een verbeterde manier van samenwerken binnen de Regio. Na de verkiezingen worden de raden gevraagd over te gaan tot definitieve besluitvorming, zodat in de nieuwe bestuursperiode 2014-2018 volgens de nieuwe werkwijze gewerkt kan worden.

2. Terugblik op de 'ronde langs de tien raden'

De heer Beenakker heeft de ronde langs de raden als interessant ervaren. De gekozen opzet bood de mogelijkheid om daadwerkelijk in gesprek te komen. De gesprekken hebben tot een belangrijke rode draad geleid, die de basis vormt voor de oplossingsrichting. Opvallend blijkt de positieve houding ten aanzien van de regionale samenwerking. Gebleken is dat alle raden de regionale samenwerking als nuttig beschouwen en het wenselijk vinden om een aantal onderwerpen gezamenlijk op te pakken.

Er zijn tijdens deze 'ronde langs de tien raden' drie onderwerpen besproken:

A. De positie van de raad in de regionale samenwerking c.q. de raad op de voorgrond

- Het kernpunt vormt de behoefte van de raden om de kaderstellende rol beter te kunnen oppakken. De gemeenteraden willen meer 'aan de voorkant' worden betrokken en wezenlijk invloed kunnen uitoefenen op de belangrijke beleidsvraagstukken.
- De gemeenteraden pleiten voor betere, tijdige, bondige, goed verzorgde en gerichte inhoudelijke communicatie, zowel schriftelijk als mondeling. De timing moet aansluiten op de kaderstellende rol van de raad.
- De gemeenteraden hechten aan een meer projectmatige wijze van werken. De belangrijke speerpunten die projectmatig moeten worden opgepakt, zouden bij de start in de raden moeten worden gemarkeerd. Deze markering van een startmoment past in de kaderstellende rol van de raden en dient om deze rol beter in te kunnen vullen.
- De raden vragen meer aandacht voor de agendasetting, waarbij wordt gedacht aan een duidelijke jaarplanning, een lange-termijnagenda plus een adequate aansluiting op vergadercycli van de betreffende gemeenteraden.

B. Welke speerpunten moeten op regionaal niveau worden opgepakt? Aanbrengen focus

- De raden erkennen het belang van regionale samenwerking op de geformuleerde speerpunten. De focus ligt op recreatie & toerisme, agribusiness en logistiek. De samenwerking op deze drie speerpunten wordt over het algemeen onderschreven, evenals samenwerking ten behoeve van de transities in het sociale domein. De focuspunten dienen beter onder de aandacht te worden gebracht.
- Het is denkbaar dat het in de nieuwe beleidsperiode wenselijk blijkt om andere thema's op te pakken, dan wel een andere invulling aan de bestaande speerpunten te geven. Deze mogelijkheid moet blijven bestaan en de speerpunten mogen niet 'in beton worden gegoten'.
- De gemeenteraden zien ook een vanzelfsprekend belang van een samenwerking op het Regiocontract. Deze samenwerking maakt het immers mogelijk om provinciale gelden te genereren en brengt zodoende een fors multipliereffect mee.
- De raden denken bij regionale samenwerking primair aan samenwerking tussen de tien gemeenten binnen de Regio Rivierenland, waarbij ook wisselende coalities met een deel van deze gemeenten mogelijk is. Echter, ook samenwerking met andere partners wordt niet uitgesloten. De vertrekbasis vormt echter wel de tien deelnemende gemeenten.

C. Beleid en uitvoering

- De gemeenteraden erkennen dat beleid en uitvoering binnen de Regio Rivierenland soms door elkaar loopt. Beleid en uitvoering brengen verschillende rollen met zich mee voor de raad. Met het het onvoldoende aanbrengen van een duidelijke scheiding wordt de kaderstellende rol in de praktijk bemoeilijkt.
- De onduidelijkheid die door onvoldoende scheiding ontstaat, wordt minder door de raadsleden gemerkt, dan door de bestuurders.

3. Voorstellen gericht op een oplossingsrichting

De voorzitter geeft aan dat zijn rol als gespreksleider wordt aangevuld door mevrouw De Vries en de heren Beenakker en Zondag, die in de zaal de aanwezigen gelegenheid bieden om te reageren.

De gepresenteerde oplossingsrichting komt het meeste tegemoet aan datgene dat in 'het rondje langs de raden' duidelijk is gemaakt. De oplossingsrichting bestaat in feite uit drie stappen. Onder deze drie stappen ligt de basisvoorwaarde om uitgaande van verlengd lokaal bestuur – binnen de GR - de kaderstellende en controlerende rol van de tien raden veel nadrukkelijker vorm te geven, met de wens om zo min mogelijk onnodige bestuurlijke drukte te gaan organiseren. Het is niet de bedoeling om de bestaande GR terzijde te zetten, maar wél om de werkwijze binnen de huidige GR te verbeteren. Spreker schetst de **drie stappen** en licht deze nader toe.

3.A Ten eerste, lijkt het wenselijk om het proces te beschouwen vanuit de blik om **de raden op de voorgrond** te plaatsen.

3.B Het is voorts wenselijk om de organisatie zodanig in te richten dat inderdaad de **juiste focus op de geformuleerde speerpunten** kan worden aangebracht.

3.C Met het situeren van de raden op de voorgrond en het aanbrengen van focus, zal de **inrichting van de organisatie** hierop dus aangepast moeten worden. Dit vraagt om beleid en uitvoering veel nadrukkelijker uit elkaar te halen.

Achtereenvolgens worden de drie benodigde stappen nader toegelicht, telkens gevolgd door vragen vanuit de gespreksleiders aan de aanwezigen in de zaal.

Ad stap 3.A - Gemeenteraden op de voorgrond

3.A.1 - Startdocument

- Vanuit het streven om de Raden inderdaad in het proces vooraan te plaatsen, zullen uit de betrokken raden of colleges initiatieven moeten worden ingebracht.
- Ook is denkbaar dat het Regiokantoor initiatieven aandraagt vanuit de eigen signaalfunctie inzake landelijke of provinciale ontwikkelingen.
- Het Regiokantoor zal een kort en bondig advies in de vorm van een startdocument opstellen, dat afkomstig is dat is afgestemd met de Adviescommissie Kaderstelling. In alle gevallen komt een startdocument. Daarin geven de raden immers aan op welke terreinen zij willen samenwerken en leggen zij de kaders voor uitwerking vast.
- Dit startdocument bevat de kaders. Hierbij moet worden gedacht aan de rol van de raden, de mate waarin gemeenten al dan niet vrije keuzes kunnen maken en/of inzet van middelen, waaronder ambtelijke inzet.
- Het startdocument wordt via het AB voorgelegd aan alle raden.
- De raden nemen vervolgens een 'go / no go besluit'. Kern is dat de raden d.m.v. de startdocumenten een "go" geven, waarna de colleges de uitwerking verzorgen.
- Daarna gaan de colleges van de deelnemende gemeenten aan het werk om de in een startdocument bepaalde doelen te realiseren. Hierbij blijven zij binnen de kaders die in het startdocument staan. Zodra het naar de mening van de colleges nodig is buiten de kaders te treden, kan dat enkel na instemming van de raden (via de Adviescommissie Kaderstelling)

Op basis van deze werkwijze bepalen de raden 'aan de voorkant' op welke onderwerpen wordt samengewerkt; tevens wordt bepaald binnen welke kaders en met welke middelen de samenwerking vorm krijgt.

3.A.2 - Adviescommissie Kaderstelling

De gedachte is dat iedere gemeente twee raadsleden afvaardigt naar de adviescommissie Kaderstelling. De Adviescommissie zal minimaal twee keer per jaar bijeen komen en adviseren over de strategische koers van de samenwerking en de rol van de raden hierin, alsmede zal de Adviescommissie de procedure moeten bewaken. Niet alleen zal worden bepaald bij welke onderwerpen de raden betrokken willen zijn (via het startdocument), maar ook de wijze waarop de raden betrokken willen worden, is een punt van gesprek. Daarbij gaat het over aspecten als communicatie en inrichting, zoals de vorming van ad hoc werkgroepen. Het wordt ook belangrijk geacht dat de adviescommissie nadenkt over de lange-termijn-planning en de agendasetting. Spreker ziet in de agendasetting ook een rol voor de griffiers. Duidelijk dient te zijn, dat de Adviescommissie Kaderstelling niet op de inhoud is gericht, maar het proces volgt en daarbij toetst of met het startdocument de juiste procedure wordt gevolgd.

Interactie met de zaal over stap A (3.A.1 en 3.A.2) – Raden op de voorgrond

Mevrouw De Vries informeert naar reacties op de voorgestelde opzet, uitgaande van een startdocument en inzet van een adviescommissie. Ze vraagt de zaal of een dergelijk startdocument positief kan bijdragen.

Vanuit de zaal wordt door een van de aanwezigen een positieve verwachting uitgesproken. Met een dergelijk startdocument kan in ieder geval richting worden gegeven aan de regionale samenwerking.

Mevrouw Sorensen (Culemborg) heeft als raadslid in de huidige opzet van de Regio altijd het gevoel "ergens achteraan te lopen". Betrokkenheid aan de voorkant kan haars inziens hieraan positief bijdragen. Mits goed verwoord, zou dit een oplossing kunnen zijn om de raden inderdaad op de voorgrond te plaatsen. Het risico moet worden voorkomen dat voor dusdanig algemene formuleringen wordt gekozen, dat de raden niet helder krijgen waar ze exact mee instemmen.

Mevrouw De Vries wijst ook op de zelfregie door de raden. De raden kunnen zelf de scherpste van het startdocument bepalen.

Mevrouw Vaessen (Culemborg) vraagt of het startdocument zich uitsluitend op procedures richt of ook inhoudelijk is gericht.

De voorzitter geeft aan dat in eerste instantie zal worden gevraagd om instemming of een bepaald onderwerp een regionaal thema zou moeten worden. Vervolgens zal de 'hoe-vraag' worden voorgelegd en wordt bepaald op welke wijze met dit onderwerp aan de slag wordt gegaan. De hoofdzaken van beleid zullen via de commissie moeten lopen. 'Kleine onderwerpen' kunnen door de wethouders worden bepaald.

Mevrouw De Vries licht toe dat de startdocumenten aangeven hoe met de inhoud moet worden omgegaan. De raden zullen zich hierover uitspreken en bepalen of het startdocument de intenties juist weergeeft. De Adviescommissie moet worden gezien als een klankbordgroep voor het regionaal bestuur om het proces uit te lijnen en samen de lange termijn planning in te vullen.

De heer De Looff (Zaltbommel) vreest dat een startdocument van inhoudelijke aard gaat 'schuren' met de procedurele aard van de adviescommissie. Hij verwacht dat de geschetste opzet zal betekenen dat de adviescommissie zich ook met de inhoud gaat bemoeien. Het is de vraag hoe de raadsvertegenwoordigers in de adviescommissie vervolgens op lokaal niveau als raadslid opereren. Spreker ziet hier wel een mogelijk spanningspunt ontstaan, hoewel hij op zich een positieve grondhouding heeft ten aanzien van de gedachte om aan de voorkant van het proces in te steken.

De heer Metz (Zaltbommel) vraagt zich af of de voorgestelde procedure niet veel tijdsbeslag zal eisen. De leden van de adviescommissie zullen immers ook zorg moeten dragen voor een terugkoppeling naar de eigen raad. Spreker twijfelt aan de werkbaarheid.

De heer De Looff (Zaltbommel) meent dat het overleg over het proces en de procedure reeds in het griffiersoverleg plaatsvindt. Dit overleg is ook op de lange termijn gericht. Hij adviseert dit ook daar te laten liggen. Wanneer dit zou gaan schuren met de inhoud zou voor het afgevaardigde raadslid in de Adviescommissie wel de verleiding kunnen ontstaan om politiek te bedrijven. Politiek past echter binnen de eigen raad.

De heer Beenakker kan zich voorstellen dat een goede scheiding tussen inhoud en proces in de praktijk wel eens lastig kan zijn. De adviescommissie kan misschien het beste worden vergeleken met de gemeentelijke agendacommissie / het presidium, welke ook is gericht op de lange termijn planning en de kaderstelling van het proces. Dáár zou ook deze commissie mee bezig moeten zijn en dus niet met de inhoud. Ook op lokaal niveau is een agendacommissie breder samengesteld dan alleen uit medewerkers van de griffie. Door deze regionale adviescommissie niet uit griffiers, maar uit raadsleden te laten bestaan, ontstaat op raadsniveau betrokkenheid bij datgene dat regionaal procesmatig gebeurt. Dit moet echter zeker geen bestuurlijk overleg gaan worden.

Mevrouw De Vries bevestigt de verwachting dat de nieuwe werkwijze tijd gaat kosten. Echter, wanneer deze extra tijdsinvestering een beter resultaat oplevert, is dat op zich ook niet zo erg. Het lijkt zinnig om een startdocument - zeker wanneer het een nieuw onderwerp betreft - door alle betrokken raden te laten bespreken.

De heer Beenakker geeft aan dat die routing ook dient om de raden aan de voorkant te plaatsen.

Mevrouw Wichgers (Culemborg) vraagt welk proces wordt voorzien om met de tien raden overeenstemming te kunnen bereiken over een startdocument.

De voorzitter is van mening dat amendering van een startdocument mogelijk moet zijn. Uiteindelijk zal op de gebruikelijke wijze besluitvorming binnen de GR moeten plaatsvinden. Er zal altijd naar consensus worden gestreefd, maar de realiteit leert dat consensus niet altijd bereikt zal kunnen worden.

Mevrouw Sluiter (Zaltbommel) wijst op de mogelijkheid dat een bepaald thema voor één bepaalde gemeente belangrijk kan zijn en voor een andere niet. De vraag is wie bepaalt wat er al dan niet belangrijk is.

De voorzitter wijst op de mogelijkheid dat een startdocument vanuit een van de raden wordt geïnitieerd. De hoop bestaat natuurlijk dat een echt belangrijk onderwerp vanuit meerdere raden wordt aangedragen. Voorstelbaar is dat een gezamenlijke aanpak van de transities op draagvlak kan rekenen. Dat geldt ook voor de problematiek inzake de A15 die voor meer gemeenten relevant is. In geval een bepaald onderwerp bijvoorbeeld in Zaltbommel speelt, kan dit door de raadsvertegenwoordigers worden ingebracht in de regionale adviescommissie en kan draagvlak voor een gezamenlijk beleid worden gepield. Op deze wijze kan een initiatief in de Regio worden ingebracht.

Zaken die aan de regiocontracten zijn gerelateerd, zullen vanzelfsprekend ook voor de Adviescommissie Kaderstelling worden geagendeerd. Omdat de agenda over het algemeen door de hoofdzaken van beleidsvoering wordt bepaald, wordt er van uitgegaan dat een halfjaarlijks overleg kan volstaan. Plots opkomende bestuursopdrachten zullen echter altijd wel vanuit de gemeenten mogen worden verwacht en daar zal dan op moeten worden geacteerd.

Een raadslid uit de gemeente Neder-Betuwe vraagt of de leden van de adviescommissie zonder last of ruggenspraak in de adviescommissie participeren. Hij stelt deze vraag omdat hij van mening is, dat voorkomen moet worden dat op twee plaatsen "een politiek circus" wordt ingericht.

De voorzitter merkt op dat de afgevaardigden wel een goed gevoel moeten hebben van hetgeen in de eigen raad leeft. Het lijkt verstandig om één persoon namens de coalitiefracties af te vaardigen en één namens de oppositie. Deze commissieleden moeten een klankbordrol kunnen vervullen en zorg dragen voor een terugkoppeling naar de eigen gemeente. De vergaderingen van de adviescommissie zullen een openbaar karakter hebben. De inhoudelijke discussie zal in de raden worden gevoerd bij de vaststelling van het startdocument.

De heer Daudeij (Lingewaal) meent dat middels een enquête tijdens de voorgaande bijeenkomst door een merendeel van de raadsleden is aangegeven dat er geen behoefte bestaat aan een dergelijke adviescommissie. Ook meent hij dat het animo van de raadsleden om hierin actief te participeren als 'zeer beperkt' kan worden omschreven. Hij vraagt uit te leggen waarom nu toch een dergelijke adviescommissie wordt voorgesteld.

Mevrouw De Vries lijkt het dat deze reactie op een misverstand is gebaseerd. Het idee van een Adviescommissie Kaderstelling was op dat moment immers nog niet bedacht. De voorzitter legt uit dat wordt nagestreefd om te borgen dat de raden 'aan de voorkant' grip krijgen op de samenwerking. De heer Beenakker geeft aan dat de inhoudelijke kaderstelling in de raden plaatsvindt. In de nieuwe opzet zullen belangrijke onderwerpen eerst aan de hand van het startdocument in de tien gemeenteraden worden besproken en zal het traject vervolgens verder worden 'uitgerold'. De adviescommissie zal nadenken over de vraag of, op welk moment en op welke wijze een onderwerp aan de raden wordt voorgelegd. Duidelijk moet zijn dat de Adviescommissie Kaderstelling niet moet worden gezien als een nieuw DB of AB.

Mevrouw De Vries licht toe dat de Adviescommissie Kaderstelling misschien het beste kan worden gezien als een regionale agendacommissie.

De heer Daudeij (Lingewaal) vraagt zich af wat in een dergelijke opzet de functie van de programmara-den nog is. De heer Beenakker acht een regionale agendacommissie niet strijdig met de functie van programmaraden.

De heer De Vree (Neder-Betuwe) vraagt of de leden van de adviescommissie tijdig voorafgaand aan de vergadering kennis kunnen nemen van een startdocument. Een dergelijke timing biedt de mogelijkheid van overleg op lokaal niveau.

De heer Doornbos (Culemborg) suggereert om een andere naamgeving voor de commissie te kiezen teneinde verarring te voorkomen. Hij kan zich vinden in de benaming 'Regionale Agendacommissie'. Mevrouw De Vries bevestigt dat deze naamgeving passend is, omdat dit datgene verwoordt dat feitelijk geprobeerd wordt te organiseren.

De heer Hofman (Buren) valt het op de aandacht sterker op de vorm dan op de inhoud is gericht. Uitgaande van een Adviescommissie Kaderstelling met het karakter van een technische agendacommissie kan de bespreking van een thema met een gezamenlijk draagvlak zeker zinvol zijn. Als een onderwerp door één van de gemeenten wordt ingebracht, zal de adviescommissie mogelijk snel tot een politieke afweging overgaan. Een technische bespreking en een puur technische beoordeling lijkt in die situatie lastig. Spreker zou de opzet wel een kans willen geven, maar vreest ook dat de opzet erg kwetsbaar is. De heer Warmac (Buren) verwijst naar de bijeenkomst met de gemeenteraad in Buren. Wanneer duidelijkheid bestaat wat men precies wil bereiken, moet vervolgens worden nagedacht over de vorm die daar het beste bij past. Het 'rondje langs de raden' heeft in een aantal vormaanpassingen geresulteerd. Op zich is dit begrijpelijk, maar de praktijk is dat de raadsleden nu snel in het verweer schieten tegen de vorm en tegen de techniek. Er wordt echter nog niet gesproken over de gemeenschappelijke doelen die bereikt zouden moeten worden. Het lijkt spreker interessanter om het gezamenlijk probleem van de regio te bepalen en dit af te zetten tegen het lokale en regionale domein. Vervolgens zou je moeten vaststellen hoe je elkaar hierin, qua vorm, het makkelijkste vindt. Vorm en proces kunnen hieraan wel een belangrijke bijdrage leveren, maar zullen niet de primaire drager zijn.

De voorzitter verwijst naar de inleiding van de heer Beenakker. Tijdens de ronde langs de raden is de wens tot regionale samenwerking duidelijk uitgesproken. De speerpunten kunnen weliswaar lokaal verschillen. Gezamenlijk wordt potentieel gezien in de ontwikkeling van recreatie en toerisme van een logistieke hotspot en van agribusiness. Ook in het kader van het regiocontract is een gezamenlijke aanpak van belang, temeer gezien de financiële mogelijkheden die hierdoor ontstaan. De provincie verlangt immers ook een dergelijke regionale aanpak.

De heer Heemskerk (SP) denkt dat het niet zo moeilijk is om een raad op de voorgrond te plaatsen in geval het initiatief vanuit diezelfde raad afkomstig is. Problemen ontstaan echter vaak als gevolg van beleidsbeslissingen van hogere overheden, waarmee nieuwe taken bij gemeenten terecht komen, waarbij het tempo van invoering door de hogere overheid wordt bepaald. Wanneer in een dergelijke situatie een startdocument moet volgen en dit via een adviescommissie moet worden besproken, lijkt deze werkwijze niet alleen extra complicerend, maar ook overbodig in het licht van besluitvorming door een hogere overheid.

De heer Van Wijk (Zaltbommel) acht het in de huidige opzet duidelijk dat een raadslid met het eigen college in gesprek is over een advies en het college hierbij de nodige uitleg verzorgt. In de voorgestelde opzet, waarin vanuit de Regio een startnotitie wordt ingebracht, vraagt hij zich af met wie hij dan concreet in gesprek moet gaan.

De voorzitter geeft aan dat het gemeentelijk AB-lid in de Regio Rivierenland het aanspreekpunt is en met de raad de discussie over de voors en tegens kan voeren. In het voortraject is vastgesteld is dat de afstand van de raden tot het AB vaak te groot is en in de programmaraden zaken vaak te snel worden afgewikkeld. Geprobeerd wordt om de raden inhoudelijk aan de voorkant te plaatsen. Hij hoopt – uitgaande van de duale principes – dat het raadsdebat tussen raadsleden plaatsvindt.

De opmerking van de heer Heemskerk acht de voorzitter deels terecht. Op specifieke onderwerpen zal portefeuillehoudersoverleg plaatsvinden. Ten behoeve van de controlerende rol van de raad zal - bottom line - de wethouder altijd verantwoording aan de gemeenteraad moeten afleggen. Mevrouw De Vries benadrukt dat het voorgestelde model geen afbreuk doet aan de gebruikelijke verantwoording

door de wethouder – vanuit het verlengd lokaal bestuur – aan de raad. Hier wordt alleen een agendacommissie aan toegevoegd, en ook zullen voor “grote, nieuwe ideeën” startdocumenten worden opgesteld.

Conclusie: De voorzitter stelt vast dat de aanwezige raadsleden de naamgeving ‘Regionale Agendacommissie’ prefereren boven de eerder gesuggereerde naam ‘Adviescommissie Kaderstelling’.

3.A.3 - Uniforme rapportage

De intentie is dat de Regio via een reguliere P&C-cyclus verantwoording aflegt en de P&C-cyclus goed en zorgvuldig worden ingebed in de gemeentelijke processen, zodat de raden hun controlerende rol goed kunnen uitoefenen. Het Regiokantoor verzorgt uniforme basisinformatie en voortgangsmontoring voor alle projecten waarvan de raden hebben gesteld dat deze moeten worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld kan illustratief worden gedacht aan de voortgangsrapportages in het kader van het Regiocontract, waarin per project de actuele stand van zaken wordt geschetst. Belangrijk is dat de colleges gelijktijdig en uniform, op hetzelfde niveau, de raden informeren. Idealiter zouden de tien raden – via de reguliere vergadercyclus – in dezelfde week geïnformeerd moeten worden.

Het AB van de Regio denkt dat het voor de raden prettig zou zijn wanneer de P&C-cycli van de gemeenschappelijke regelingen binnen de regio Rivierenland op elkaar zouden worden afgestemd. Idealiter zouden de rapportages dan - uitgaande van dezelfde vormgeving en een uniforme opzet - op hetzelfde moment beschikbaar moeten komen. Het streven om deze afstemming daadwerkelijk te realiseren, mag worden uitgelegd als de ambitie van het AB van de Regio. Voor een goed overzicht kan het wenselijk zijn om de rapportages van alle gemeenschappelijke regelingen tijdens een thema-avond te bespreken.

Deze ambitie dient ook de branding van de Regio. Het AB pleit er dan ook voor om het *logo ‘Wij werken samen in Rivierenland’* te gebruiken op alle rapportages van gemeenschappelijke regelingen binnen het rivierenland. De transitie kan meebrengen dat er meer regionale samenwerkingsverbanden moeten worden ingericht.

De voorzitter stelt vast dat over dit subpunt geen vragen zijn.

Ad stap 3.B - Aanbrengen focus

Binnen de Regio ligt de focus vooral op beleidszaken, waarbij kaderstelling door de raden belangrijk is. De Regio richt zich dus op het ontwikkelen, ondersteunen en begeleiden van beleidsontwikkeling.

De focus ligt hierbij vanzelfsprekend op de drie reeds bepaalde speerpunten, de onderwerpen die vanuit de Provincie of vanuit het Rijk worden overgeheveld naar de Regio of de gemeenten komen en waarvan vanuit de gemeenten een behoefte tot samenwerking wordt uitgesproken. Spreker verwijst hierbij met name naar de grote transities.

Met het aanbrengen van een goede focus, kan het ook belangrijk zijn om aan de andere kant onderwerpen te laten liggen. Het maken van keuzes aan de ene kant, kan immers ook vragen om aan de andere kant iets los te laten.

Het AB van de Regio lijkt het voorts verstandig om binnen de Regio te werken met een vooraf door de raden geaccordeerde programmering van onderwerpen voor de bestuursperiode; aan de hand hiervan kan sturing plaatsvinden.

Gerealiseerd wordt echter dat dit een ideaalbeeld is. Onverwachte zaken die vanuit hogere bestuurslagen worden ingebracht, zullen in deze programmering moeten worden ingepast en zullen het ideaalbeeld van buitenaf verstoren. Dit gegeven kan slechts worden geaccepteerd.

In de termijnagenda voor de regio ziet de voorzitter een rol voor de griffiers.

Interactie met de zaal over stap B – Aanbrengen focus

De heer Melissen (Tiel) vraagt zich af hoe de structuur er uitziet wanneer een meerderheid van de gemeenten een bepaald thema steunt, maar binnen één gemeente het draagvlak hiervoor ontbreekt. De voorzitter wijst er op dat de agenda door de raden wordt bepaald.

De heer Beenakker merkt op dat moet worden erkend dat aan ieder instrument voor- en nadelen zijn verbonden. Het startdocument zou moeten worden gezien als een bestuursopdracht. Ten tweede, zijn de raden agendabepalend en niet het Regiokantoor. Om deze positie te benadrukken, heeft de lokale raadsagendacommissie een functie. Ook met de inzet van een Regionale Agendacommissie wordt de positie van de raden benadrukt.

De heer Van Wijk (Zaltbommel) vraagt zich af wat er bij de selectie van thema’s van de agenda af kan. De voorzitter geeft aan dat in de gebruikelijke cyclus bepaalde onderwerpen vierjaarlijks passeren. Het is denkbaar dat gekozen wordt voor een zesjaarlijkse cyclus voor bepaalde onderwerpen, waarmee veel bestuurlijke drukte kan worden voorkomen. Met recht mag worden afgevraagd of dit nu werkelijk zoveel verschil zou maken in de uitvoering van bepaalde beleidsvelden.

De Agendacommissie zal vierjaarlijks de prioriteiten bepalen en in samenspraak met de griffiers de termijnagenda invullen. Als de prioriteiten helder zijn en de hoofdzaken kunnen worden benoemd, wordt het makkelijker om de bijzaken als zodanig te bepalen en deze lager op de lijst te plaatsen.

Ad stap 3.C – Inrichting van de organisatie / beleid versus uitvoering

Het Regiobureau zal zich in de voorgestelde opzet uitsluitend op de beleidsontwikkeling richten en een ondersteunende, faciliterende rol naar de gemeenten vervullen. Beleid en uitvoering zijn totaal verschillend van elkaar, ook wat financiering betreft, en kunnen niet onder dezelfde aansturing worden gebracht. De rol van de raad is hierin ook niet hetzelfde. Inmiddels is duidelijk geworden dat de raden zich er in kunnen vinden om beleid en uitvoering uit elkaar te trekken.

In de huidige opzet loopt dit door elkaar heen, ook wat de ambtelijke voorbereiding betreft. Wellicht verklaart dit ook de overvolle agenda van het AB en de programmaraden. In de programmaraden lopen uitvoeringstaken en beleidsprocessen door elkaar en daardoor wordt de rol van het AB onduidelijk.

In feite heeft de beleidsontwikkeling, de beleidsondersteuning en de beleidsfacilitering in de huidige praktijk last van het feit dat binnen de Regio ook zoveel uitvoerende taken plaatsvinden. Het is prima om nieuwe, levensvatbare initiatieven regionaal op te pakken, maar zodra deze inderdaad levensvatbaar blijken, moeten deze elders goed worden ondergebracht.

Doordat de raden de thema's bepalen en de portefeuillehouders de door de raden vastgestelde doelen verwezenlijken, zijn de uitvoeringstaken momenteel niet specifiek belegd. Dit leidt er toe dat daardoor soms onvoldoende grip bestaat op processen binnen de uitvoeringstaken.

Instemming met het principe om beleid en uitvoering uit elkaar te halen, zal invloed hebben op de inhoud van de voorstellen die nog voor de gemeenteraadsverkiezingen worden voorgelegd.

Interactie met de zaal over stap 3.C – Beleid versus uitvoering

De heer Melissen (Tiel) vraagt waar de uitvoering eindigt en waar het beleid begint. Hij vraagt zich af of een scheiding tussen beleid en uitvoering in de praktijk werkbaar is. Met name duidt hij hierbij op het regionaal afvalinzamelingsbeleid

De voorzitter wijst op de praktijk dat binnen de gemeenten belastingbeleid wordt vastgesteld, maar de uitvoering hiervan in handen van de BSR ligt. In dit voorbeeld is ook duidelijk sprake van een scheiding van beleid en uitvoering. De heer Melissen (Tiel) erkent dat de uitvoering door de BSR redelijk goed verloopt. Hij kan zich echter wel voorstellen dat er op lokaal niveau behoefte bestaat aan varianten op het regionaal bepaalde beleid, bijvoorbeeld ten aanzien van de hoogte van tarieven.

De voorzitter wijst op de positie van de raadsleden in de besturen van bijvoorbeeld Lander en de BSR. Bij een concrete uitvoeringstaak kan op verschillende manieren beleid worden gemaakt.

De voorzitter constateert dat de raden het veelal als problematisch ervaren om de financiële risico's goed in beeld te kunnen houden in relatie tot het gemeentelijk voorstandsvermogen. De optelling van de financiële reserves in de gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeenten verbonden zijn, zullen waarschijnlijk tot een zekere schrikreactie leiden. Misschien is het wenselijk om hierover als raad in samenhang een mening te ontwikkelen.

De heer Beenakker voegt toe dat in de nieuwe systematiek een beleidswijziging binnen de Avri via een startdocument in de raden kan worden besproken. De uitvoering van dit beleid past vervolgens binnen de betreffende uitvoeringsorganisatie. Het AB zou niet moeten worden belast met de praktische punten van de uitvoering.

De heer Warmac (Buren) wijst er op dat de raden de verantwoordelijkheid voor de uitvoering bij de wethouder leggen. De vraag is hoe deze verantwoordelijkheid binnen het nieuwe model wordt gezien.

De voorzitter wijst op de principes van het duale stelsel, waarin de raad de kaders stelt en controleert. Voor de uitvoering is het College c.q. het DB in beeld. De feitelijke uitvoering wordt op deskundige - en vaak voordelige - wijze door specifieke uitvoeringsorganisaties verzorgd. Bepaalde uitvoerende taken vallen momenteel nog binnen de Regio. Spreker wijst op de Sociale Recherche, de Leerplicht en de RMC-functie. De uitvoering is kwalitatief goed, maar kan wellicht op een logischer plaats worden ondergebracht, hetgeen praktische voordelen biedt.

De heer Zondag wijst er op dat de Regio Rivierenland over uitvoeringsdiensten beschikt, waar ook gemeenten van buiten de regio op basis van een kwaliteitsbeoordeling gebruik van maken.

De voorzitter stelt dat de gemeenten in de Regio hier eigenlijk best wat trotser op zouden mogen zijn.

Onze uitvoeringsdiensten doen het heel goed!

4. Uitwerking

4.A - Effecten voor raadsleden

Het lijkt alleszins verstandig om na de gemeenteraadsverkiezingen een **startbijeenkomst** te organiseren. Hierbij wordt geschetst wat de Regio is en doet. Ook de regionale speerpunten worden dan toegelicht. De nieuwe raden zullen nadrukkelijk in positie moeten worden gebracht zodat zij over voldoende beeld beschikken ten behoeve van de **tweede lezing van het voorstel** en om dit kunnen beoordelen.

Na deze startbijeenkomst wordt gedacht aan een **aantal structurele contactmomenten**:

- Januari en november - De Regionale Agendacommissie komt in ieder geval twee keer per jaar bijeen (in) om startdocumenten te behandelen en te spreken over de wijze van communicatie met de raden. Hierbij wordt aan een meerjarige planning gedacht.
- Februari en oktober - Voorts wordt gedacht aan een informeel regiocafé.

- Mei - Jaarlijks zal een (thema)bijeenkomst plaatsvinden met een vooruitblik voor het komende jaar en een verantwoording over het afgelopen jaar.
- Rekening houdend met de agendadruk van raadsleden zal slechts een beperkt aantal informatiebijeenkomsten plaatsvinden. De thema's hiervan worden bepaald door de Regionale Agendacommissie.
- Tot slot, wordt gedacht aan het beleggen van een regionale thema-avond met andere gemeenschappelijke regelingen over de P&C-documenten. Het zal overleg vragen om de P&C cycli van de diverse gemeenschappelijke regelingen op elkaar af te stemmen.

Interactie met de zaal over stap 4.A – Effecten voor raadsleden

Een van de aanwezige raadsleden vraagt om in de jaarplanning rekening te houden met de raadsagenda. De maand oktober is niet zo handig vanwege de begrotingsdruk. Mevrouw De Vries zegt toe hier rekening mee te houden.

Vanuit de aanwezigen wordt de mogelijkheid gemist om de burgers meer te betrekken bij de regionale beleidsontwikkeling.

De heer De Vree (Neder-Betuwe) lijkt een halfjaarlijks overleg van de Agendacommissie wel erg minimaal. Aan de andere kant kan hij zich ook 'dubbelingen' in onderwerpen voorstellen binnen het totaal van de bijeenkomsten. Spreker pleit voor een efficiënte werkwijze van de Regionale Agendacommissie. De voorzitter stelt dat er altijd aandacht zal zijn voor een pragmatische planning om zuinig om te gaan met ieders tijd.

Vanuit de zaal wordt een koppeling gesuggereerd tussen de vergaderingen van de Regionale Agendacommissie en de meet & greet van het regiocafé, waar de Agendacommissie dan aansluitend een terugkoppeling kan geven. De voorzitter stelt dat de formele terugkoppeling in de raadsvergadering past, maar op informele wijze zou de setting van het regiocafé kunnen worden benut.

Mevrouw Versteeg (Geldermalsen) ervaart het regiocafé in de huidige opzet niet als informatief. Ze pleit er voor om de informele gelegenheid van het regiocafé te combineren met een informatieavond, zodat het nuttige en aangename efficiënt wordt gecombineerd.

Mevrouw De Vries lijkt dit een goed voorstel. Ze geeft aan dat het regiocafé minder frequent is gepland dan in het verleden, maar ook duidelijk is dat wel aan deze informele bijeenkomsten wordt gehecht. Het lijkt haar ook denkbaar dat de informatieve bijeenkomst wordt gevolgd door een regiocafé.

Conclusie: Via handopsteken worden de voorkeuren gepeild. Het aantal geïnteresseerden in het regiocafé oude stijl blijkt beperkt. Er blijkt een absolute meerderheid voor een combinatie van een informatiebijeenkomst met meer inhoud, gevolgd door een informeel samenzijn.

4.B - Effecten voor wethouders

In de ronde langs de raden bleek de organisatie en naamgeving van de programmaraden geen issue te zijn, zolang de kaderstelling door de raden maar goed is geregeld.

Een aantal programmaraden kenmerkt zich momenteel door de combinatie van beleid en uitvoering. Met het verplaatsen van de uitvoering zullen de programmaraden nog uitsluitend beleidsmatig zijn gericht. Het AB verwacht dat de programmaraden in de huidige vorm in de toekomst niet hetzelfde zullen blijven. Dit kan ook voor het aantal programmaraden gelden.

Een uitwerking op dit punt is momenteel nog niet gereed. Wanneer een concreet speerpunt is benoemd, dat door de raad via een startdocument is geautoriseerd, zal ook een portefeuillehoudersoverleg worden ingericht. Maatschappelijke partijen krijgen een steeds belangrijker rol bij het realiseren en uitvoering van projecten en zouden in de beleidsuitvoering stevige samenwerkingspartners moeten zijn.

De voorzitter stelt vast dat dit deel niet tot vragen of andere reacties vanuit de zaal leidt.

4.C - Effecten voor organisatie / de rol van de Regio in de nieuwe organisatie

De focus van het Regiokantoor komt te liggen op de ondersteuning van de procesgang, advisering ten aanzien van de kaderstelling en bestuurlijke ondersteuning. Vanzelfsprekend blijft het Regiokantoor verantwoordelijk voor de tijdige aanlevering van de nodige stukken in de P&C-cyclus, maar ook voor de coördinatie met andere gemeenschappelijke regelingen, kan de Regio worden ingezet.

Conform de afspraken van de afgelopen anderhalf jaar zal absoluut anders moeten worden omgegaan met communicatie. De communicatie over de projectuitvoering binnen het regiocontract mag als een *best practice* gelden.

De belangrijkste aandachtspunten voor de Regio zijn het streven naar een flexibele samenwerking van gemeenten en de ontwikkeling van de lange termijn agenda, ook kan ondersteuning worden geleverd bij de transities in het sociale domein.

De gemeenten leveren inhoudelijke ambtelijke capaciteit voor de zaken waarop gemeenten willen samenwerken. Het AB is verantwoordelijk voor de samenhang tussen de onderwerpen en levert voorzitters voor de verschillende thema's. Het DB is verantwoordelijk voor de regie over de werkzaamheden en heeft als aandachtspunt lobby en branding. De voorzitter stelt dat momenteel onvoldoende lobby plaatsvindt, hetgeen nadrukkelijk van belang is om Europese middelen voor Regio Rivierenland te kunnen genereren.

De heer Van de Bijl (Buren) lijkt het erg belangrijk dat de inspanningen en projecten van de Regio ook naar de burgers worden vertaald. De voorzitter reageert bevestigend. Dit past onder de noemer 'communicatie'.

5. Vervolgtraject

De voorzitter meldt dat de Powerpoint-presentatie die vanavond is getoond vanaf morgen op de website van de Regio beschikbaar zal zijn. De raden ontvangen spoedig een uitwerkingsvoorstel in vervolg op de bespreking van vanavond, waarop nog vóór de gemeenteraadsverkiezingen instemming wordt gevraagd.

Hierop vooruitlopend vraagt de voorzitter of de raadsleden zich kunnen vinden in de geschetste grote lijn met de drie stappen, rekening houdend met de aanpassingsvoorstellen tijdens de bijeenkomst.

Een van de aanwezige raadsleden ziet nog steeds een zekere discrepantie tussen het beleidsdeel dat door de gemeenten wordt opgepakt en het beleidsdeel dat door de Regio wordt opgepakt.

De voorzitter licht toe dat het de intentie is om middels de Agendacommissie de raden zoveel mogelijk aan de voorkant in positie te brengen voor die zaken die binnen het regionaal samenwerkingsverband worden gedaan. Datgene dat men binnen de eigen gemeente gewend is om te doen, zal naar verwachting niet veranderen. Door de speerpunten worden prioriteiten aangebracht. De nieuwe opzet zal zich in de praktijk moeten bewijzen.

Een van de aanwezigen stelt dat zij na de eerste raadsconferentie nogal sceptisch was ingesteld, maar op basis van de voorstellen van vanavond concludeert zij dat er prima naar de raadsleden is geluisterd. Zij ziet de vervolgitwerking graag tegemoet.

De heer Doornbos (Culemborg) vraagt hoe de controlerende taak van de raad invulling krijgt wanneer de uitvoering op afstand wordt geplaatst. De voorzitter geeft aan dat de raad rechtstreeks zicht houdt op de P&C stukken van gemeenschappelijke regelingen, conform de bestaande praktijk. Vanwege de getrapte positie onder een andere GR, bestaat momenteel eigenlijk slecht zicht op een aantal regelingen. Het uiteen halen van beleid en uitvoering zal voor de raden uiteindelijk tot beter overzicht gaan leiden.

Conclusie: De voorzitter stelt middels handopsteken vast dat de aanwezigen van mening zijn dat met de oplossingsvoorstellen, rekening houdend met de inbreng van de raden, de juiste richting wordt ingezet. Hij ervaart deze reactie als zeer bemoedigend.

De voorzitter herhaalt de beoogde vervolprocedure. De raden zullen ook worden geïnformeerd over samenhangende zaken, die geen besluitvorming van de raden vereisen, maar wel relevant zijn voor de totale beeldvorming.

De voorzitter dankt de aanwezigen voor de grote betrokkenheid die vanavond is gebleken. Hij wijst nogmaals op de mogelijkheid om een rondleiding te krijgen door het gebouw van het RAR. De bijeenkomst wordt om 20.40 uur gesloten.

Aansluitend vindt een informele nazit plaats.